

БЕОГРАД ИСПОД БЕОГРАДА, У ЛАВИРИНТУ НАУКЕ И УМЕТНОСТИ_ ХЕТЕРОТОПИЈА: ДРУГА МЕСТА BELGRADE BELOW BELGRADE, IN THE LABYRINTH OF SCIENCE AND ART_ HETEROTOPIA: OTHER PLACES

Награђени мастер рад

Архитектонски факултет, Универзитет у Београду

Кандидат: Јована Арсић

Ментор: проф. др Драгана Васиљевић Томић

Тема превазили чисту појавност архитектуре истичући у први план пројектовање архитектонске ситуације начелне репетитивности у чијем језгру се налази реализација идеје о актуелном и виртуелном унутар реалности савременог објекта архитектуре.

Специфичност овог мастер рада је истраживање, планирање и пројектовање комплексног градског центра у условима савремених функционалних захтева различите доступности. Задатак је конципиран на реалним програмским оквирима Ташмајданског парка, Калемегданске тврђаве, Косанчићевог венца, који су били полазна тачка и предмет истраживања у контексту шире проблематике развоја и редефиниције града. Полазиште за истраживање чини свакодневица, као појам који везује генералну културу друштва и елементе култивисане архитектуре, а у њиховим релацијама отвара се интердисциплинарни простор који формира језгро истраживања. Оппросторени резултати анализе служе као полигон за спекулацију даљих, могућих, архитектонских, социолошких и филозофских процеса.

Рад се бави проучавањем хетеротопних места на подручју града Београда, представљајући коментар на Фукоов концепт хетеротопије, другог места, у светлу његове савремене релевантности на дискусију о архитектури, граду и јавном простору. У почетку описиван као непостојећи простор, представљив само речима, појам хетеротопије, којим се и води рад, је проширен и окарактерисан као нека врста стварног места које постоји изван свих осталих простора. Након анализе пејзажа овог историјски битног подручја за град Београд, Ташмајдан је окарактерисан управо као друго место. У складу са тим, размишљање о оваквим просторима се шири на читав Београд. Главна питања која се у тези постављају јесу: Шта радимо са простором који препознајемо као хетеротопију? Како

то чинимо? Који су то простори? Шта чини другост ових других простора? Каква је и колико је значајна њихова улога у друштву и њихово место у Београду? Да ли та места имају потенцијал за алтернативни развој и друге начине конципирања архитектуре? Први део рада бави се схватањем Фукоове теорије хетеротопије, посебно кроз његове најзначајније примере ових „полумитских“ простора као што су гробља, баште, музеји, позоришта и др. Говори се о Фукоовим принципима идентификовања хетеротопија, описују се типови истих. Затим се анализирају одабрани угледни примери из различитих делова света, како завршени пројекти, тако и архитектонски концепти. Њиховом анализом се учи о различитим односима које архитектура успоставља са хетеротопним местима. Даље се на основу усвојених принципа идентификовања хетеротопних места издвајају делови града Београда (у оквиру ширег центра / Ташмајдан, Калемегдан...) који су „богати“ историјом, чија чак и археолошка налазишта и артефакти о томе сведоче, испод којих и изнад којих долази до „преклапања светова“, преклапања наслеђеног, савременог и будућег, и који нам пружају праву слику о урбаној стварности Београда. Како Фуко каже у једном од својих радио гостовања: „Ова друга места добро препознају деца: на кревету својих родитеља где откривају океан, јер пливају између покривача; али кревет је такође и небо; или могу да скакућу на изворима; кревет је и шума, ту се могу сакрити; или пак ноћ, па могу постати духови између чаршафа“. У последњем делу рада, а са освртом на ово Фукоово поређење, говори се о односу према овим просторима и начину на који се они третирају, односу према „другости“. Говори се о замисли да се делује у оквиру и за хетеротопију, о стварању физичког оквира који хетеротопију подржава и омогућава јој да постоји.

проф. др Драгана Васиљевић Томић

